

Titulació	Tipus	Curs
Emprenedoria i Innovació Social	OB	1

Professor/a de contacte

Nom: Andreu Turro Sol

Correu electrònic: andreu.turro@uab.cat

Equip docent

Beatriz Patraca Dibildox

Mireia Faucha Hernandez

Luis Rodriguez Salgado

David Urbano Pulido

Hugo Valenzuela Garcia

Guillem Perdrix Vidal

Andreu Turro Sol

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

Aquest mòdul només està disponible per al estudiants del Màster en Emprenedoria i Innovació Social.

Objectius

L'objectiu principal d'aquest mòdul és donar les eines que permetin passar de la generació d'idees a la consecució de projectes emprenedors socials, susceptibles de portar-se a terme, mitjançant el desenvolupament de models de negoci viables i socialment sostenibles. Alhora, es treballen les actituds emprenedores des de la perspectiva social, contextualitzant-les en la societat del coneixement i de les noves tecnologies. També s'analitzen les xarxes en emprenedoria social i la intercooperació.

Resultats d'aprenentatge

1. CA01 (Competència) Elaborar idees creatives de venda d'acord amb les pautes de proximitat i sostenibilitat de l'economia social i solidària.
2. CA02 (Competència) Identificar oportunitats socials que es puguin convertir en un projecte o empresa social.
3. CA03 (Competència) Establir pautes, generalitzacions i taxonomies a partir de les característiques socioculturals bàsiques (edat, gènere, classe, formació, etc.) d'una determinada mostra social.
4. CA04 (Competència) Fer servir les tècniques de les xarxes socials en la recollida i l'anàlisi de dades.
5. CA05 (Competència) Dissenyar un pla de negoci per desenvolupar un projecte d'emprenedoria social.
6. KA01 (Coneixement) Identificar les característiques i els elements contextuais fonamentals (històrics, econòmics, socioculturals, demogràfics...) de fenòmens com l'emprenedoria social i l'economia circular.
7. KA02 (Coneixement) Descriure els elements necessaris per fer un pla de negoci i un projecte d'emprenedoria social.
8. SA01 (Habilitat) Dur a terme tasques d'innovació i desenvolupament en empreses (de tipus comercial, cooperativa, o entitat sense finalitat de lucre), incloent-hi la creació d'empreses.
9. SA02 (Habilitat) Aplicar els resultats d'una recerca al desenvolupament de noves idees, productes o processos, valorant-ne la viabilitat social i comercial.

Continguts

El present mòdul està format pels següents submòduls:

C1. Introducció: Actituds emprenedores, societat de el coneixement i noves tecnologies.

Es presenta i discuteix el concepte d'emprenedoria social. Es comenten les semblances i diferències amb l'emprenedoria comercial/tradicional. Treballant les actituds emprenedores, es motiva i sensibilitza l'alumnat en relació al fenomen empenedor en general, i la generació de projectes empenedors socials en particular, potenciant i desenvolupant el seu talent empenedor. S'analitzaran els elements constitutius de la societat de el coneixement i la relació amb la societat de la informació. Es mostra la importància de les tecnologies de la informació i la comunicació en les organitzacions socials modernes, fent un especial èmfasi en els processos de digitalització de la societat. Finalment, s'aborden les relacions entre ciència, tecnologia i societat en el món contemporani.

C2. Xarxes en empenedoria social i intercooperació.

S'analitza el perfil empenedor de l'alumnat contextualitzat en el seu entorn social i s'explora i estimula el potencial de cooperació amb altres persones, institucions i organitzacions a través d'una anàlisi de la pròpia xarxa personal. En primer lloc, es proporciona una revisió dels conceptes d' "economia moral" i d' "economia social" amb l'objectiu de fer reflexionar l'alumnat sobre la seva pròpia situació i posició de sortida i així millorar la seva eficiència en la consecució dels objectius proposats (autovaloració de capacitats, formació, xarxes, motivació, aptituds i actituds). Un cop analitzada la perspectiva individual, s'estudia el perfil de l'emprenedoria social a Catalunya incidint en les actituds i motivacions d'aquest segment de la població, el perfil dels empenedors/es i el context socioeconòmic en què sorgeix l'emprenedoria social. Finalment, s'estudien casos de xarxes personals d'empenedors/es socials a Catalunya i s'identifiquen les característiques més importants de la pròpia xarxa personal a través de programari especialitzat (Netcanvas).

C3. Generació d'idees socials innovadors.

S'explica el concepte de creativitat i les seves dimensions, les característiques de les persones creatives, les etapes de del procés creatiu i les escales per mesurar productes creatius. Es treballen els models bàsics de creativitat per a la generació d'idees de negoci amb fins socials. Alhora, es presenten les limitacions i barreres principals de la creativitat i s'expliquen tècniques i instruments pel desenvolupament de la creativitat des de l'àmbit social. Finalment, es treballa la intraemprenedoria des de la perspectiva de la creativitat i la generació d'idees socials innovadores.

C4. Model de negoci i projecte empenedor social.

Es desenvolupen i es treballen els continguts d'un pla d'empresa, des dels models més tradicionals fins als models actuals tipus Canvas i Lean start-up, aplicats per al cas de projectes socials. També s'assenyalen les limitacions del pla d'empresa com a instrument emprenedor (social). Com conceptes clau apareixen els següents: equip emprenedor, estudi de mercat, pla estratègic, pla jurídic-fiscal, pla de RRHH, pla econòmic financer, i viabilitat de el projecte emprenedor entre d'altres. També es presenten les especificitats i característiques de les cooperatives des del punt de vista del model de negoci.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques C1	12	0,48	
Classes teòriques C2	9	0,36	
Classes teòriques C3	15	0,6	
Classes teòriques C4	27	1,08	
Tipus: Supervisades			
Tallers i Seminaris	12	0,48	
Treballs supervisats	66	2,64	
Tipus: Autònomes			
Treball autònom	150	6	

La metodologia docent del mòdul combina les classes magistrals i les aportacions teòriques i metodològiques, amb debats i reflexions a partir de l'anàlisi de casos i la presentació d'experiències, a part de l'elaboració i presentació d'un projecte emprenedor social. L'orientació és fonamentalment pràctica i aplicada.

Adicionalment, es realitzaran quatre tallers/seminaris impartits per professors externs amb experiència directa en àmbits afins als continguts del mòdul. Per exemple, sobre l'ecosistema de l'anomenat Tercer Sector, sobre finançament alternatiu (que va més enllà dels populars microcrèdits), sobre experiències de discontinuïtats o fracassos de projectes emprenedors socials, i sobre la gestació i creació de start-ups socials.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes completin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència, participació i exercicis de classe	20%	0	0	CA01, CA02, CA03, CA04, CA05, KA01,

KA02, SA01, SA02				
Defensa oral (projecte emprenedor)	10%	0	0	CA01, CA05, KA02, SA01, SA02
Entrega d'informes / treballs (elaboració projecte emprenedor)	40%	0	0	CA01, CA02, CA03, CA04, CA05, KA01, KA02, SA01, SA02
Exàmens	30%	9	0,36	CA03, CA05, KA01, KA02, SA02

L'avaluació pels diferents submòduls es comptabilitza de la següent forma:

C1 (3% del total): 100% Assistència, participació i proves pràctiques

C2 (18% del total): 44,4% Assistència, participació i proves pràctiques + 55,6% Examen

C3 (18% del total): 44,4% Assistència, participació i proves pràctiques + 55,6% Examen

C4 (61% del total): 1,6 % Assistència i participació + 16,4% Examen + 65,6% Elaboració projecte emprenedor + 16,4% Presentació oral projecte emprenedor

La nota final del mòdul es calcularà tenint en compte els percentatges de cada submòdul:

$$\text{Nota final} = 0.03 \cdot C1 + 0.18 \cdot C2 + 0.18 \cdot C3 + 0.61 \cdot C4$$

Com que és un màster presencial, l'assistència a classe amb un mínim del 80% de les sessions del mòdul (incloent-hi classes, seminaris, tallers i altres activitats acadèmiques) és requisit per ser avaluat/da d'aquest mòdul.

La sol·licitud d'avaluació única suposa la renúncia a l'avaluació continuada. L'avaluació única ha de ser sol·licitada a la Gestió Acadèmica del Campus on es cursa el grau/màster dins del termini i amb el procediment que estableix el calendari administratiu de la Facultat d'Economia i Empresa.
Presencialitat:

- La presència del o de l'estudiant és obligatòria el dia que es realitzi l'avaluació única. La data serà la mateixa que la de l'examen final de semestre que consta en el calendari d'avaluacions publicat per la Facultat d'Economia i Empresa i aprovat en Comissió d'Afers Docents i Acadèmics de la Facultat.
- El 100% de les evidències s'han de lliurar el dia de l'avaluació única.
- Les evidències d'avaluació realitzades presencialment el dia de l'avaluació única han de tenir un pes mínim del 70%.

S'aplicarà el mateix sistema de recuperació que per l'avaluació continuada. La revisió de la qualificació final segueix el mateix procediment que per a l'avaluació continuada.

Bibliografia

Bibliografia Bàsica

Adner, R. (2013). The wide lens: What successful innovators see that others miss. Ed. Penguin-Random house.

Birch, K. (2020). Technoscience Rent: Toward a Theory of Rentiership for Technoscientific Capitalism. *Science Technology and Human Values*, 45(1): 3-33. <https://doi.org/10.1177/0162243919829567>

Blank, S. (2012). The Startup Owner's Manual (<https://www.amazon.com/Startup-Owners-Manual-Step-...>)

Collins, H., & Pinch, T. (1998). *The Golem at Large. What You Should know about technology*. Cambridge University.

Grant, A. (2017). *Originales: Cómo los inconformistas mueven el mundo*. Ed. Paidós Iberica.

Guerrero, M., Turro, A. & Urbano, D. (2016). El emprendimiento corporativo en España. A I. Peña, M. Guerrero & J.L. González-Pernía (Eds): *Global Entrepreneurship Monitor. Informe GEM España 2015*. Ed. Universidad de Cantabria.

[Valenzuela-García, H., & Fuentes, S. \(2019\). «A Crossroads for Social Entrepreneurship: ethics versus profit in Spain», *Open Journal of Business and Management*, 7\(2\), 848-860.](#)

Kelley, T., & Littman, J. (2010). *Las diez caras de la innovación. Estrategias para una creatividad excelente*. Madrid: Paidós.

Kuratko, D.F., Morris, M.H., & Covin, J.G. (2011). *Corporate Innovation & Entrepreneurship* (International Edition). 3rd edition. Mason: South-Western/Cengage Learning.

Lamarre, G. (2019). *Storytelling como estrategia de comunicación*. Barcelona: Gustavo Gili.

Lamarre, G. (2018). *La vía del creativo: Guía para reinventar nuestra práctica y nuestra mirada*. Barcelona: Gustavo Gili.

Martínez-Cuero, J., Molina, J.L. & Valenzuela-García, H. (2015). Del cooperativismo a la economía socialmente orientada. *Grafo Working Papers*, 4 (84-94). DOI:10.5565/rev/grafowp.18.

Maurya, A. (2012). *Running Lean: Iterate from Plan A to a Plan That Works* (Lean Series) (<http://www.amazon.com/Running-Lean-Iterate-Works-Series/dp/1449305172>)

Molina, J.L., Valenzuela-García, H., Lubbers, M.L., Escribano, P. & Lobato, M. (2017). ["The Cowl Does Make The Monk": Understanding the Emergence of Social Entrepreneurship in Times of Downturn](#). *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations* DOI 10.1007/s11266-017-9921-6.

Nielsen, D., & Thurber S. (2018). *Conexiones creativas*. Barcelona: Gustavo Gili

Osterwalder, A. (2012). *"Tools for Business Model Generation."* [en línia] [data de consulta: 1 de març de 2021] Disponible a: <https://www.youtube.com/watch?v=8GlbCg8NpBw>

Ries, E. (2011). *"The Lean Startup"* | Talks at Google. [en línia] [data de consulta: 1 de març de 2021] Disponible a: <https://www.youtube.com/watch?v=fEvKo90qBns>

Urbano, D. & Rodríguez, L. (2010). *Guía per l'elaboració d'un pla d'empresa*. Departament de Treball. Generalitat de Catalunya.

Urbano, D. & Toledano, N. (2008). *Invitación al emprendimiento: Una aproximación a la creación de empresas*. Ed. UOC.

Valenzuela-García, H., Molina, J. L., Lubbers, M. J., Escribano, P., & Fuentes, S. (2019). [Emprendimiento Social . Autoempleo y extracción del valor en la era post-crisis era](#). *Revista de Antropología Social*, 28(2), 371-390.

Vinck, D. (2007). *Ciencias y sociedad. Sociología del trabajo científico*. Barcelona: Gedisa, 2015.

Pàgines web, vídeos i premsa

AraCoop. Programa marc de cooperació públic-privada, promogut pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies - www.aracoop.coop

Bristol Pound Organisation: <https://bristolpound.org/>

Business model canvas: https://www.youtube.com/watch?v=QoAOzMTLP5s&t=15s&ab_channel=Strategyzer

Economia circular: https://www.youtube.com/watch?v=Lc4-2cVKxp0&t=6s&ab_channel=COTEC

Economía Femini(s)ta: <ahref="http://economiafeminita.com/" target="_blank">http://economiafeminita.com/

Ecopolítica, Think Tank Ecologista <https://ecopolitica.org>

Emprendimiento y sistema educativo (La Vanguardia, 2017)

https://www.dropbox.com/s/sdwsve22ynfzh3h/2017-02-19_DavidUrbano_LaVanguardia-ArtESP.pdf?dl=0

¿Es posible y conveniente replicar los ecosistemas emprendedores? (La Vanguardia, 2016)

https://www.dropbox.com/s/l6idy7ehxhj309/2016-12-25_DavidUrbano_LaVanguardia-ArtESP.pdf?dl=0

La sociedad digital: <https://es.coursera.org/lecture/humanidades-digitales/la-sociedad-digital-LOPNM>

OCU Oficina del Consumidor y Usuario: <https://www.ocu.org>

REAS Euskadi, Introducción a la Economía Solidaria: <http://www.economiasolidaria.org>

Rockefeller Foundation: <https://www.rockefellerfoundation.org/our-work/topics/inclusive-economies/>

Steve Jobs (2005 Stanford Commencement Address) <https://www.youtube.com/watch?v=UF8uR6Z6KLc/> / <https://www.youtube.com/watch?v=rHv4qLkToGg>

Te atreves a soñar? https://www.youtube.com/watch?v=i07qz_6Mk7g

The Open Innovation Marketplace: <https://www.innocentive.com/>

Why Green Economy: <http://whygreeneconomy.org/introduction-to-the-green-economy/>

Bibliografia complementària

Anderson, C. (2013). "How to give a killer presentation". [en línea] [data de consulta: 1 de març de 2021] Disponible a: <https://hbr.org/2013/06/how-to-give-a-killer-presentation>

Blank, S. (2013). The Fourth Steps to Epiphany (<https://www.amazon.com/Four-Steps-Epiphany-Steve-B...>)

Bogusky, A., Winsor, J. (2009). *Baked In. Creating products and bussinesses that market themselves*. Chicago: Agate, cop.

Catmull, Ed (2014). *Creatividad S.A.: Cómo llevar la inspiración hasta el infinito y más allá*. Barcelona: Conecta.

Chesbrough H., & Bogers, J. (2014). [Explicating open innovation: Clarifying an emerging paradigm for understanding innovation](#). New Frontiers in Open Innovation. Oxford: Oxford University Press.

Collins, H., & Evans, R. (2017). *Why Democracies Need Science*. Cambridge: Polity.

GEM *Global Entrepreneurship Monitor* (2021). [en línea] [data de consulta: 1 de març de 2021] Disponible a: <https://www.gemconsortium.org/>

James, G. (2012) "Fix Your Presentations: 21 Quick Tips". [en línea] [data de consulta: 1 de març de 2021] Disponible a: <http://www.inc.com/geoffrey-james/how-to-fix-your-presentations-21-tips.html>

Kirby, D. (2002): *Entrepreneurship*. Maidenhead. McGraw-Hill.

Rheingold, H. (2002). *Multitudes inteligentes. La próxima revolución social*. Barcelona: Gedisa, 2004.

Urbano, D. (2005). *La creació d'empreses a Catalunya: organismes de suport i actituds cap a l'activitat emprendora*. Col.lecció d'estudis CIDEM. Centre d'Innovació i Desenvolupament Empresarial.

Urbano, D., Aparicio, S., & Audretsch, D. (2019). Twenty-five years of research on institutions, entrepreneurship, and economic growth: What has been learned? *Small Business Economics*, 53 (1): 21-49.

Urbano, D., Aparicio, S., Guerrero, M., Noguera, M., & Torrent-Sellens, J. (2017). Institutional determinants of student employer entrepreneurs at Catalan universities. *Technological Forecasting and Social Change*, 123, 271-282.

Urbano, D., Toledano, N., & Ribeiro-Soriano, D. (2010). Analyzing social entrepreneurship from an institutional perspective: evidence from Spain. *Journal of Social Entrepreneurship*, 1(1), 54-69.

Altres materials de suport en format digital es trobarà en el Campus Virtual del mòdul.

Programari

Excel, PowerPoint, Word, NetworkCanvas, Atlas ti i Stata.

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través d'aquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAULm) Pràctiques d'aula (màster)	10	Espanyol	primer quadrimestre	tarda
(TEm) Teoria (màster)	10	Espanyol	primer quadrimestre	tarda